

Kỹ thuật trồng và chăm sóc cây Chuối mốc

Cây Chuối mốc có lợi thế là trồng được trên đất cằn cỗi, đồi dốc, dễ chăm sóc. Chính vì vậy, nhiều hộ đồng bào dân tộc thiểu số đã chuyển đổi diện tích một số cây trồng kém hiệu quả sang trồng Chuối mốc. Đây cũng là loại cây dễ trồng, chi phí đầu tư thấp, cho thu hoạch quanh năm.

Chuối mốc trồng quanh nhà, trong vườn, trên rẫy là cây ăn quả dễ trồng, dễ chăm sóc và đang được thị trường tiêu thụ mạnh. Điều đáng mừng là người trồng chuối hầu như không phải đi chợ bán lẻ mỗi khi thu hoạch mà được thương lái buôn chuối đến tận nơi thu mua về xuôi (nhất là vào thời điểm trước ngày rằm và mùng một). Cây chuối đã mang lại thu nhập ổn định, góp phần nâng cao đời sống cho người dân vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

1. Chọn giống

- **Cây giống nuôi cấy mô:** Chọn cây Chuối cấy mô có thân mập mạp, chiều cao cây từ 20cm trở lên tính từ mặt túi bầu và cây có ít nhất 3-5 lá xanh, sạch sâu bệnh. Giống Chuối cấy mô cho năng suất cao, phẩm chất thơm ngon, có độ đồng đều cao, sạch bệnh và sức sinh trưởng mạnh.

- **Cây giống tách chồi:** Chọn cây chuối mập, khỏe, không sâu bệnh cao 0,8 - 1m, cắt sạch rễ và 2/3 lá. Các cây chuối này trước khi trồng nên xử lý thuốc diệt khuẩn Benlat C hay Bordeaux 2%.

2. Kỹ thuật trồng

- **Đất trồng:** Đất vườn nhà, vườn đồi, đất nương rẫy, đất phù sa... thích hợp nhất là đất có nhiều mùn, dễ tiêu thoát nước. Đất có pH thích hợp từ 5-7.

- **Làm đất:** Nơi có mực nước ngầm cao, cần phải lên líp trước khi trồng sao cho mặt líp cách mực nước cao nhất từ 0,6-1m. Chiều rộng líp trung bình 5-6m, được trồng 2 hoặc 3 hàng, kích thước hố trồng 40 x 40 x 40 cm, trộn lớp đất mặt với 3-5kg phân hữu cơ + 50gr P₂O₅ và thêm 10gr Furadan 3H cho vào hố.

- **Thời vụ:** Nếu chủ động được nguồn nước tưới thì chuối được trồng quanh năm, tốt nhất nên trồng vào đầu mùa mưa, cây sinh trưởng tốt cho tỉ lệ sống cao.

- **Mật độ trồng:** Chuối mốc trồng 1.650 Cây/ha. Cây cách cây 2,0m, hàng cách hàng 3,0m, trồng theo hình nanh sấu.

- **Cách trồng:** Dùng cuốc đào trên hố đã chuẩn bị sẵn 1 lỗ to hơn túi bầu (giống nuôi cấy mô) hay củ (giống tách chồi) của cây giống và sâu hơn 3-4cm. Giữ cho cây thật thẳng cho đất mịn vào xung quanh và lấp chân dặm đều xung quanh cho chặt, miếng hố lấp cao hơn mặt đất tự nhiên 2- 3cm, lấp rơm, rạ hoặc cỏ khô phủ kín gốc cây trồng để giữ ẩm.

Cần lưu ý khi trồng chuối là: Ta đặt mặt cắt của củ cây giống từ cây mẹ về một phía để khi trở buồng, buồng cũng hướng về một phía, tạo thuận lợi cho thu hoạch.

Nếu trồng trên sườn đồi thì đặt mặt cắt của củ cây giống hướng xuống phía chân đồi để khi cây trở buồng chuối sẽ ở phía trên. Và làm thế để khi chuối có buồng, các buồng sẽ kéo cây vào phía trong làm cây đỡ bị nghiêng, hạn chế được cây đổ ngã.

- ***Chăm sóc:*** Trồng cây chắn gió quanh vườn, hạn chế rách lá làm giảm năng suất.

- ***Tưới nước:*** Ở giai đoạn cây con tưới 2 ngày/lần, cây trưởng thành 2 lần/tuần.

Vào mùa mưa chú ý làm hệ thống thoát nước tốt cho vườn chuối, nhất là tháng 10-12 DL mưa nhiều đừng để chuối ngập úng.

- ***Bón phân và chăm sóc chuối:***

+ Bón lót: Lượng phân bón lót thích hợp cho 1 hố trồng chuối là: 10 kg phân chuồng hoai + 0,3 kg kali + 0,5 kg super lân + 0,5 kg vôi bột.

+ Bón thúc: Khi bón phân cần tập trung vào 3 thời kì: Sau khi cây chuối hồi xanh; giai đoạn chuối sinh trưởng mạnh và chuẩn bị phân hóa mầm hoa cho trái sau khi đã ra buồng.

+ Lượng phân bón: 5-7 kg phân hữu cơ + 0,5 kg lân + 300g Urê + 300g Kali/cây/vụ.

Đối với phân hữu cơ, phân lân và phân Kali nên bón vào tháng 11 - 12. Còn đạm thì chia làm 3 lần bón vào 3 thời kì như đã nêu trên. Có thể hòa loãng đạm với nước để tưới cho cây.

Thường xuyên làm cỏ, cắt bỏ các cành lá khô và theo dõi tình hình sâu bệnh của cây. Loại bỏ bớt các mầm yếu, để tập trung chất dinh dưỡng cho cây mẹ. Trong thời gian cây chuối trở buồng phải thường xuyên theo dõi, khi buồng ra hoa trung tính thì phải cắt bỏ hoa đực để tăng trọng lượng buồng chuối. Cắt hoa vào buổi trưa và dùng tro bếp buộc túm vào vết cắt.

- ***Tia chồi và để chồi:***

Tia chồi phải thường xuyên khoảng 1 tháng/lần, dùng dao cắt ngang thân sát mặt đất và hủy đỉnh sinh trưởng. Nên tia vào lúc trời nắng ráo, tránh để đọng nước xung quanh làm chồi con bị thối lây sang cây mẹ. Việc để chồi thực hiện sau khi trồng 5 tháng, chừa cây con mập, khỏe mọc cách xa cây mẹ trên 20cm, sao cho mỗi bụi có 3 cây cách nhau khoảng 4 tháng.

- ***Bể bắt, bao buồng và chống quày:***

Sau khi xuất hiện 1-2 nải trung tính, tiến hành bẻ bắp vào buổi trưa để hạn chế sự mất nhựa. Dùng túi polyetylen có đục lỗ bao buồng để giữ cho màu sắc vỏ trái được đẹp hơn. Việc bao buồng sẽ chống côn trùng chích trái, hạn chế bù lạch chích hút trái non và sẽ làm tăng năng suất, chất lượng buồng chuối khi thu hoạch.

Nên dùng cây chống quày (buồng) tránh đổ ngã.

3. Sâu bệnh hại chính cây chuối và cách phòng trừ

- **Sùng đục củ:** Ấu trùng có màu trắng, đục thành những đường bên trong củ, chất bài tiết có màu vàng nâu, mịn, làm thối củ, cây tăng trưởng kém, buồng nhỏ, trái lép không phát triển được.

Phòng trị: Vệ sinh vườn chuối thường xuyên, sử dụng Furadan hay Basudin rải trên cỏ gốc chuối hoặc dùng bả mối là những khúc thân chuối bỏ đôi úp quanh gốc để bắt thành trùng.

- **Sâu cuốn lá:** Sâu non màu trắng đầy phấn. Cắn lá chuối cuộn lại làm nhộng bên trong. Gây hại tập trung vào đầu và cuối mùa mưa, phổ biến nhất trên các vườn chuối xiêm.

Biện pháp thông thường là ngắt bỏ các lá bị cuộn và giết sâu.

- **Bù lạch:** Thành trùng rất nhỏ, có màu nâu hay đen thường tập trung ở các lá bắc để chích hút các trái non, làm trái có những chấm màu nâu đen (ghè) làm mất vẻ đẹp, rất khó xuất khẩu.

Phòng trị: Phun thuốc Decis hoặc Sherpa 25 EC ở giai đoạn mới trổ và trái còn nhỏ.

- **Tuyến trùng:** Xâm nhiễm vào rễ làm vỡ vách tế bào, ngăn cản rễ hút dinh dưỡng. Cây sinh trưởng kém, quày (buồng) nhỏ, trái lép rễ có các vết u, thối đen.

Phòng trị: Loại cây bệnh ra khỏi vườn, rải Basudin hay Furadan 20-30 kg/ha. Phải khử đất và xử lý cây giống trước khi trồng.

- **Bệnh đốm lá:** Sigatoka vàng và Sigatoka đen gây hại trên lá tạo ra những hình bầu dục có màu nâu với viền vàng rất rõ. Đối với Sigatoka đen những đốm bệnh có màu sậm hơn và xuất hiện ở mặt dưới của lá. Bệnh phát triển mạnh vào những tháng mùa mưa, ảnh hưởng tới năng suất cây trồng.

Phòng trị: Vệ sinh vườn, cắt bỏ những lá bệnh đem đốt, thoát nước tốt. Phun Bordeaux 2% hay Benomyl,... từ 2- 4 tuần/lần trong mùa mưa.

- **Bệnh héo rũ Panama:** Các lá bị vàng từ bìa lá vào gân chính và từ các lá dưới lên các lá trên. Khi cắt ngang thân giả thấy các mạch dẫn truyền có màu nâu đỏ. Quày (buồng) và trái nhỏ phát triển không bình thường (lép), chín sớm. Gây hại nặng trên các vườn chuối Xiêm ở độ 2-3 năm tuổi trở lên.

Phòng bệnh: Tiêu hủy cây bệnh, khử đất đối với vôi hoặc Bordeaux, chọn cây con không bị bệnh và phải xử lý trước khi trồng.

- **Bệnh chùn đọt:** Cây có nhiều lá mọc chụm lại ở ngọn thân già, lá nhỏ, bìa vàng hay cuộn cong đi, cuống lá rất ngắn. Trên phiến lá có các sọc xanh lợt chạy song song với các gân phụ.

Bệnh lây lan trực tiếp qua cây giống và trung gian truyền bệnh như rầy mềm *Pentalonia nigronervosa* coq, sống ở các bẹ lá chuối, tuyến trùng trong đất nhằm truyền vi rút từ cây này sang cây khác.

Phòng bệnh: Loại bỏ cây bệnh khỏi vườn, chọn cây chuối sạch bệnh để trồng, phun thuốc diệt côn trùng, thường xuyên quan sát vườn chuối để phát hiện bệnh kịp thời.

4. Thu hoạch và bảo quản

- Thu hoạch:

Sau khi chuối trở buồng từ 115 - 120 ngày là có thể thu hoạch. Độ chín khi thu hoạch đạt 85 - 90%, vỏ chuối có màu xanh thẫm, trái chuối tròn đầy, không còn thấy gờ cạnh, thịt chuối có màu trắng ngà đến vàng ngà.

Khi thu hoạch và vận chuyển cần nhẹ nhàng tránh gây dập, trầy xước, nứt trái, dùng bao gai, rơm rạ, lá chuối khô, giấy... vật liệu mềm để bao bọc buồng chuối và vận chuyển ngay đến nơi tiêu thụ.

- Bảo quản:

Sau khi thu hoạch, chuối được để nơi thoáng mát khoảng 24 giờ cho ráo nhựa mới tiến hành sơ chế. Có thể tách chuối ra từng nải hoặc từng chùm nhỏ 3-5 trái theo yêu cầu tiêu thụ, đựng trong túi nylon có chừa lỗ thoát khí và cho vào thùng carton hoặc sọt nhựa chuyên dùng. Trọng lượng chỉ khoảng 15 - 25 kg/thùng (sọt). Có thể bảo quản chuối nguyên cả buồng bọc trong túi PE. Buồng chuối có thể xếp dựng đứng trên giá hoặc treo trên những chiếc móc chuyên dùng./.